

give ham det. (Ophold). Det ærede Medlem har Ordet.

Berg: Det er altsaa det ærede Medlems personlige Forklaring af Ordet „forhandle“, at det betyder, at vi skulle sidde her og forhandle og tilsidst med Nødvendighed bevilge dette og ethvert ligesindet Ministerium — det laa i Ordene fra i Foraaret — en Finantslov og dermed være færdige (Høgsbro: Det har jeg ikke sagt!). Ja, det ærede Medlem har ikke sagt det, men jeg sagde ogsaa, det ligger i Ordene fra i Foraaret, thi da sagde man, at man ikke turde unnlade at bevilge en Finantslov til et Ministerium, der mener at kunne bruge en provisorisk Finantslov. Det er altsaa at forhandle. Jeg skal ganske overlade Forklaringen af denne Forhandlingspolitik til Andre og ikke opholde mig derved. Det ærede Medlem maa læse mit Foredrag saa nøiagtigt og saa meget, han vil, Enhver, der vil læse det rigtigt, vil faae det Mødsatte ud af det, som det ærede Medlem finder deri; thi han sagde igaar og fastholder i Dag, at jeg havde kaldt Lovforslaget meget paaskjønneelsesværdigt. Iøvrigt har den ærede Kirke- og Undervisningsminister misforstaaet mit Foredrag i Dag. Hvad jeg talte om at standse og træde ned, tilhører en tidligere Tid og andre Forhold. Jeg siger, at, naar et Folkething har det bestemte Maal i Sigte at fremkalde en saadan parlamentarisk Stilling, at en Regjering altid er i Overensstemmelse med det, da kan det, med et saadant Maal i Sigte, og, naar der arbeides derpaa for Alvor, forsvares, om Afstilligt standses og trædes ned. Men, naar Folkethinget forlader dette Maal og opgiver det, da er Stillingen en anden. Jeg skal henvise den ærede Minister til Sp. 429 i Tidenden, hvor jeg slutter mit Foredrag med de Ord: „Jeg vil altsaa sige osv.“ Der er min Mening om Sagen og Forhandlingens akkurat i Overensstemmelse med, hvad jeg nylig har udtalt.

Stenbæk: Det er kun en ganske kort Bemærkning, jeg vil tillade mig, inden denne Forhandling, som vistnok snart vil være ført til Ende, sluittes. Naar jeg gennemlæser den Betænkning, som for 6 Aar siden blev afgiven her i Thinget om Skolevæsenet, og som er nævnt flere Gange under denne Forhandling, saa faar jeg ud deraf, at der er et Flertal, som har holdt paa to Punkter som Hovedgrundsetninger, der bør laaas fast, naar der tales om Skolevæsenet. Det ene Punkt er det, at, naar Børnene, der vove op i Danmark, ved de befalede Prøver vise, at de have faaet et vist Maal af Kundskaber, skal Staten, dette forøvrigt noget taagebe Begreb, være tilfreds dermed, og det skal være den aldeles ligegyldigt og uebkommende, hvor Børnene have faaet disse Kundskaber, om de have faaet dem hjemme hos Forældrene eller i private

eller offentlige Skoler. Altsaa, med andre Ord, Skoletvangen er fuldstændig borte, men Undervisningspligten bibeholdt. Nu er det rimeligt nok, at der har været nogle af disse Mænd som have ment, at Staten har Ret til at sætte et saadant Laamaal af Kundskaber, medens Andre maasse have tvivlet lidt om denne Ret, men have ment, at det i alt Fald var Noget, som Staten i længere Tid har holdt paa og vil holde paa, og saa ere de gaaede med og ere komne til et Resultat. Nu siges der, at Alle ere enige om, og det er sagt af den høit ærede Minister, at der er ingen Skoletvang i Danmark. Jeg siger derimod: her er en saadan, og det er ogsaa for nylig sagt af det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgfreds (Berg); der er en Skoletvang, som hviler paa de Fattige, altsaa dem, der ere uheldig stillede i Samfundet, og det er det Slemme derved. Saalænge det er saaledes, at en Mand vel kan vælge en anden Skole for sine Børn end den, han tilhører, men skal betale sin fulde Andel til sin Skole og naturligtvis ogsaa til den private, kniber det for mangen en fattig Mand. For Mange er det strengt, og for mange Andre er det umuligt at vælge den Skole, som de tro, at deres Børn er bedst tjent med at komme i. Jeg kender mere end een fattig Mand, der har beklaget sig derover og sagt: Jeg tror, at mine Børn have bedst af at komme i den og den Skole, men jeg er en fattig Mand, jeg har ikke Naad at sætte dem der, jeg maa lade det være. Dette har gjort mig ondt at høre, thi den fattige Mand kan elske sine Børn lige saa vel som den Rige og lige saa vel som den Rige unde dem det Allerbedste, altsaa ogsaa den bedste Skole. Derved er jeg naaet til det andet Hovedprincip, det er dette om Skolepengene, at de maa løses, saa at Forældrene kunne sende deres Børn, i hvilken Skole de vilde. En længere Udvikling deraf kan jeg spare, det er vel bekendt, hvad Tanken er. Meningen er, at da vilde der komme ganske anderledes Liv og Sving i Tingene, da vilde Befolkningen anderledes faae Lov til at være med og ganske anderledes tage sig af Tingene, da vilde vort Skolevæsen jævnt og naturligt ordne sig af sig selv ude omkring imellem Befolkningen (paa en langt bedre Maade, end Lovgivningen kan gjøre det. Nu er der gaaet 6 Aar, siden denne Sag var for her; der er i den Tid valgt et andet Folkething, og Spørgsmaalet kan da være dette: Er det ogsaa Meningen nu, hvad der dengang var Meningen? Jeg tror imidlertid, at de fleste her i Folkethinget endnu have den samme Mening. Der kan være en noget forskjellig politisk Opfattelse, der kan ogsaa være forskjellige Meninger om, hvorledes Børnene helst skulde undervises, altsaa om Skolens indre Ordning, men som Frihedsmænd maa vi komme dertil, at vi unde hinanden og Befolkningen den Frihed, der er nødvendigt, og som enhver Velhavende nyder, og saa lade